

Sevis pasargāšana, ja īsta privātuma sasniegšana nav iespējama

Viltus zvans, kas šķita īsts

Viss sākās ar tālruņa zvanu, kas šķita pilnīgi ierasts. “Labdien! Patelas kundze? Šeit Maikls no jūsu bankas Krāpšanas novēršanas nodaļas. Esam pamanījuši neparastas darbības jūsu kontā. Vai nesen veicāt 1 200 ASV dolāru pirkumu elektropreču veikalā?” Patelas kundzes sirds sastinga. Viņa neko tādu nebija iegādājusies.

Lai viss izklausītos pārliecinošāk, “Maikls” apstiprināja viņas mājas adresi un dzimšanas datumu – informāciju, kuru, viņasprāt, varēja zināt tikai banka. Viņš paskaidroja: lai atceltu darījumu, viņai būs jāapstiprina sava identitāte, sniedzot kredītkartes datus un bankas piekļuves lietotājavārdu un paroli. Jūtoties satraukta, viņa izdarīja, kā viņš lūdza. Zvanītājs viņai pateicās un apliecināja, ka problēma tiks atrisināta, taču pēc dažām stundām Patelas kundze vairs nevarēja piekļūt savam bankas kontam. Tad viņa sāka saņemt paziņojumus par tūkstošiem dolāru, kas no viņas konta tika pārskaitīti uz ārzemēm.

Patelas kundze neapzinājās, ka krāpnieks viņas personas datus bija ieguvis no iepriekšēja datu noplūdes gadījuma un izmantojis tos, lai viņa teiktais izklausītos ticami. Viss šajā zvanā bija izdomājums. Viņa tikko bija kļuvusi par krāpšanas upuri.

Mūsu dati ir visur

Mūsdienu savstarpēji savienotajā pasaulē privātums ir kļuvis par vienu no visgrūtāk aizsargājamajām lietām. Katru reizi, kad iepērkamies tiešsaistē, straumējam filmu, izmantojam kredītkarti, braucam pa automaģistrāli vai lietojam mobilo lietotni, mūsu informācija tiek vākta, analizēta un kopīgota. Turklāt liela daļa mūsu personas datu var būt publiski pieejama informācija, kas glabājas valsts vēlētāju reģistrācijas datu bāzēs, nodokļu reģistros vai dati par mājokļu iegādi. Pat kaut kas tik vienkāršs kā autostāvvietas apmeklējums var nozīmēt, ka jūs tiek filmēts ar drošības kamerām, kas ir uzstādītas lielākajā daļā mūsdienu automašīnu.

Neatkarīgi no tā, kurš šo informāciju vāc un kāpēc, rezultāts ir viens un tas pats: milzīgs personas informācijas apjoms tiek glabāts datubāzēs visā pasaulē, un tie ir dati, kurus nekontrolējat. Un, kad šie dati ir pieejami, tos var nozagt, pārdot, izplatīt vai ļaunprātīgi izmantot. Pilnīga privātuma sasniegšana ir gandrīz neiespējama.

Tas, ka viņi jūs pazīst, nenožīmē, ka viņi nav krāpnieki

Uzbrucēji bieži izmanto visu šo pieejamo informāciju par jums, lai padarītu savas krāpnieciskās shēmas ticamākas. Piemēram:

1. Krāpnieks var zvanīt jums, izliekoties par jūsu bankas darbinieku, un apstiprināt jūsu dzīvesvietas adresi, pirms lūgt jūsu lietotājavārdu un konta numuru.
2. E-pastā var būt norādīts jūsu pilnais vārds, tālruņa numurs un dzimšanas datums, lai viss izskatītos patiesi.
3. Īsziņa var izskatīties tā, it kā tā būtu no automašīnas apdrošināšanas pakalpojuma sniedzēja, ar detalizētu informāciju par jūsu automobiļa marku, modeli un izlaiduma gadu.

Patiesība ir tāda, ka personas datu pārzināšana nepadara kādu personu uzticamu, – tā tikai padara viņu pārliecinošāku. Vienmēr izturieties skeptiski pret negaidītiem ziņojumiem, zvaniem un e-pastiem neatkarīgi no tā, cik daudz sūtītājs, šķiet, par jums “zina” vai cik steidzams ir vēstījums. Vienmēr var pārtraukt zvanu un sazināties ar iestādi, izmantojot uzticamu tālruņa numuru, par kura autentiskumu ir pārliecība.

Uzmaniet savu naudu – tieši šeit sākas krāpšana

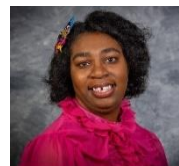
Tā kā nav iespējams aizsargāt visu informāciju, nākamā labākā aizsardzības metode ir **savlaicīga atklāšana**. Finanšu kontu uzraudzība sniedz jums būtisku priekšrocību: varat pamanīt aizdomīgas darbības, pirms tās rada reālu kaitējumu. Jo ātrāk pamanāt krāpniecisku darījumu, jo vieglāk to ir atcelt un nepieļaut turpmākus zaudējumus. Lūk, vienkāršas darbības, kuras var veikt ikviens:

- **Iestatiet paziņojumus:** lielākā daļa banku, kredītkaršu un ieguldījumu pakalpojumu ļauj saņemt tūlītējus paziņojumus par katru darījumu, naudas izņemšanu vai pieteikšanās mēģinājumu.
- **Regulāri pārskatiet savus kontus:** pat ja ir iestatīti paziņojumi, veltiet dažas minūtes katru nedēļu, lai pārbaudītu atlikumus un nesenās darbības, – vai nav kaut kas neparasts. Vai varbūt konfigurējiet savus kontus tā, lai tie jums ik dienas vai ik nedēļas nosūtītu ziņojumus e-pastā.
- **Iesaldējiet savu kredītvēsturi:** atkarībā no valsts, iespējams, varat iesaldēt savu kredītvēsturi, lai neviens nevarētu noformēt aizdevumu vai kredītkarti uz jūsu vārda. Turklāt ir iespējams piekļūt kredītinformācijas biroju sagatavotiem pārskatiem, kas pieejami bez maksas vai par zemu cenu. Pievērsiet uzmanību nepazīstamiem kontiem vai pieprasījumiem.

Mūsdienu pasaulē pilnīgs privātums vairs nav sasniedzams. Vienmēr ņemiet vērā: tas, ka kāds zina informāciju par jums, nenožīmē, ka viņš nav krāpnieks. Lai saglabātu drošību, nav nepieciešamas kiberdrošības eksperta zināšanas – pietiek būt vērtīgiem, uzdot jautājumus un uzraudzīt savus kontus.

Viesredaktore

Dr. Litānija Lainberija (Litany Lineberry), WiCyS Izglītības un mācību partnerorganizācijas sekretāre, ir ieguvusi inženierzinātņu doktora grādu kiberdrošībā. Viņa pasniedz informācijas sistēmu tehnoloģiju kursus Hindsas Kopienas koledžas Ūtikas (Utica) studentu pilsētā un atbalsta WiCyS misiju – piesaistīt, uzturēt un veicināt sieviešu iesaisti kiberdrošībā visās nozarēs. <https://www.linkedin.com/in/litany-lineberry>

Resursi

Kā kibernetizēdieņi izmanto jūsu emocijas: <https://www.sans.org/newsletters/ouch/cybercriminals-exploit-your-emotions/>

Kā kibernetizēdieņi nozog jūsu paroles: <https://www.sans.org/newsletters/ouch/unveiling-shadows-how-cyber-criminals-steal-your-passwords/>

Finanšu kontu bloķēšana: <https://www.sans.org/newsletters/ouch/dont-let-cybercriminals-swipe-your-savings-lock-down-your-financial-accounts/>

Tulkoja: CERT.LV

OUCH! Izdod SANS Security Awareness un izplata ar [Creative Commons BY-NC-ND 4.0 licenci](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/). Jūs varat brīvi dalīties ar šo biļetenu vai izplatīt to, ja vien jūs to nepārdodat vai nepārveidojat. Redakcijas kolēģija: Fils Hofmans (Phil Hoffman), Leslija Ridauta (Leslie Ridout), Prinsesa Janga (Princess Young).

Vairāk informācijas par Ouch! Varat atrast šajā saitē: <https://www.sans.org/newsletters/ouch>